

Advies over de wijzigingen aan het toezicht op het hoger onderwijs en bepaalde organisatorische aspecten

Vlaamse Onderwijsraad
Koning Albert II-laan 37
BE-1030 Brussel
T +32 2 219 42 99

www.vlor.be
info@vlor.be

Wijs beleid door overleg

Advies op vraag van Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs op 23 juli 2018

Uitgebracht door de Raad Hoger Onderwijs op 11 september 2018 met eenparigheid van stemmen

Vorbereiding: werkgroep Toezicht op 30 augustus 2018 onder voorzitterschap van Koen Goethals

Dossierbeheerder: Isabelle De Ridder

1 Situering

De Vlor brengt zijn advies uit over het voorontwerp van decreet tot wijziging van de regelgeving betreffende het toezicht op en bepaalde organisatorische aspecten van het hoger onderwijs. De raad adviseert ook het voorontwerp van bijzonder decreet tot wijziging van het bijzonder decreet van 26 juni 1991 betreffende de Universiteit Gent en het Universitair Centrum Antwerpen, wat betreft het toezicht (zie 3.3 toezicht).

2 Transparantere regelgeving

Het voorontwerp van decreet dat zowel het toezicht op het hoger onderwijs als een aantal andere organisatorische aspecten van het hoger onderwijs regelt, is een waar verzameldecreet dat zeer verschillende items behandelt. Volgende elementen komen aan bod:

- het aanleveren van jaarrekeningen door de instellingen hoger onderwijs;
- het aanpassen van toezicht op de instellingen hoger onderwijs;
- de financiering van de graduaatsopleidingen aan de Hogere Zeevaartschool;
- de verduidelijking van het studietoelagekrediet bij de lerarenopleidingen;
- het aanpassen van de regeling voor de overgang van het personeel van de specifieke lerarenopleiding (SLO) van een centrum voor volwassenenonderwijs (cvo) naar het integratiekader;
- het interpretatief kwalificeren als universiteit van de Vlerick Business School, de Antwerp Managementschool en Instituut voor Tropische Geneeskunde;
- de mogelijkheid voor de erkende politiescholen om een aanvraag in te dienen voor de registratie als instelling voor hoger onderwijs;
- de naamswijziging Faculteit voor Protestantse Godgeleerdheid in Faculteit voor Protestantse Theologie en Religiestudies;
- de studieomvang van een afstudeerrichting van een master in de geneeskunde;
- de artistieke toelatingsproef voor het voorbereidingsprogramma van de educatieve masteropleiding voor kunstvakken;
- de educatieve masteropleidingen aan de universiteiten en Schools of Arts;
- het verduidelijken van de plaats van de kwaliteitszorg voor de opleidingen van de transnationale universiteit Limburg;
- het stimuleren van ondernemen in het hoger onderwijs;
- de elementen die worden opgenomen in het erkenningsbesluit van een nieuwe bachelor- of masteropleiding;
- het aanpassen van de aanvraagprocedure macrodoelmatigheid door andere ambtshalve geregistreerde instellingen;
- een technische correctie bij toelatingsproef arts/tandarts;
- het voorzien in een aangepast modeltraject voor graduaatsopleidingen;
- het aanpassen van de indiendata voor de aanvraag tot vrijstelling van de equivalentievoorwaarde;
- de eedaflegging bestuursrechters Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen;
- een extra indienmoment – en mogelijkheid voor de toets nieuwe opleiding (TNO) voor de omvorming van hbo5-opleidingen;

- de rangschikking van een opleiding over meer dan 1 studiegebied;
- de financiering van nieuwe graduaatsopleidingen in instellingen die geen hbo5-opleidingen overnemen;
- het afschaffen van de leidraad voor het beleidsplan over studentenvoorzieningen;
- overgangsmaatregelen voor personeel van hbo5-opleidingen en SLO.

De Vlor is het grotendeels eens met de voorgestelde wijzigingen en vindt over het algemeen dat de aanpassingen zorgen voor een transparantere regelgeving. Zo is hij tevreden dat:

- de regeling voor het aanleveren van de jaarrekeningen van de instellingen hoger onderwijs (artikelen 2 en 39) uniformer en transparanter wordt, ook al is de indiendatum vervroegd;
- er een aangepast modeltraject voor graduaatsopleidingen wordt voorzien (artikel 25). Dit is een goede zaak die recht doet aan de eigenheid van de graduaatsopleidingen;
- de indiendata voor de aanvraag tot vrijstelling van de equivalentievoorwaarde geharmoniseerd worden (artikel 26).

Bij de totaliteit van de decreettekst wijst de raad erop dat naar functies die zowel door mannen als door vrouwen kunnen worden ingevuld, niet enkel met het persoonlijk voornaamwoord 'hij' verwezen kan worden.

De raad lijst in dit advies verder enkele bezorgdheden op bij een aantal van bovenstaande punten. Bij die aspecten die niet aan bod komen, heeft hij geen opmerkingen.

3 Toezicht op het hoger onderwijs

De Vlor is tevreden dat de overheid het toezicht op het hoger onderwijs hervormt. De vroegere regelgeving getuigde immers van een zekere archaïsche benadering van toezicht. Het vernieuwde toezicht wordt uitgeoefend door een college van maximaal vijf regeringscommissarissen met standplaats in Brussel. Elke regeringscommissaris wordt bevoegd voor een cluster van instellingen (minstens één universiteit en één hogeschool) voor een hernieuwbare periode van vijf jaar. De rode draad in het toezichtmodel blijft het single audit principe. Het nieuwe model gaat uit van de autonomie van en het vertrouwen in de instellingen hoger onderwijs en streeft naar meer afstemming tussen de verschillende controleorganen.

3.1 Scherpstellen van de decreettekst (artikelen 40 – 77)

De Vlor vraagt dat de decreettekst op volgende punten wordt aangescherpt:

- De rol van de **regeringscommissaris bij het risicomanagement** van de instelling is voor de Vlor in de decreettekst onvoldoende duidelijk. In elk geval moet vermeden worden dat de regeringscommissaris specifieke opdrachten kan geven aan de interne auditors van de instelling of andere organen of personen betrokken bij het toezicht op de instelling hoger onderwijs (bijvoorbeeld de bedrijfsrevisor) (artikel 45).
- Bij artikel 45¹ over **de officiële betekening van de stukken van een vergadering** merkt de Vlor op dat regeringscommissarissen best de stukken van een vergadering krijgen op hetzelfde moment met de effectieve leden van de vergadering, conform het huishoudelijk reglement van de instelling hoger onderwijs (en niet altijd 5 dagen op voorhand). De

¹ Het gewijzigde artikel IV.96 § 3, 2^e lid van de Codex Hoger Onderwijs.

regeringscommissaris is immers geen effectief lid van de vergadering. Het is niet gezond dat een niet-lid -dat dus ook niet de aansprakelijkheid draagt zoals de bestuursleden- mee kan beslissen over bijvoorbeeld de hoogdringendheid van een agendapunt.

3.2 Verduidelijkingen in de Memorie van Toelichting

De Vlor vraagt dat in de Memorie van Toelichting wordt verduidelijkt:

- welk deontologisch kader de regeringscommissarissen hanteren;
- welke organen in artikel 45² precies bedoeld zijn met ‘bestuursorganen’. ‘Bestuursorganen’ kan immers ruim worden geïnterpreteerd. Ze verschillen ook van instelling tot instelling;
- dat de regeringscommissaris het verslag van de evolutie van het personeelsbestand eerst met de instelling moet overleggen alvorens het te bezorgen aan de Vlaamse Regering en het Vlaams onderhandelingscomité (VOC) (artikel 56);
- op welke punten de overheid een vermindering van de administratieve last verwacht voor de instellingen. De Vlor gaat er immers vanuit dat een dergelijke hervorming ook gepaard gaat met een vermindering van de administratieve lasten;
- dat de regeringscommissarissen en hun medewerkers op regelmatige tijdstippen (minstens één keer per jaar) de horizontale expertise die ze hebben opgebouwd (via rapporten of meta-analyses bijvoorbeeld), delen met de instellingen.
- dat de regeringscommissarissen nog steeds voldoende ruimte krijgen om vragen over de manier waarop instellingen met studentenparticipatie omgaan, te behandelen.

3.3 Bijzonder decreet

De Vlor moedigt de overheid aan de bijzondere decreten m.b.t. de universiteiten Gent en Antwerpen ook te codificeren zodat er ook naar uniformiteit in de naamgeving gestreefd kan worden (het Universitair Centrum Antwerpen of de Universiteit Antwerpen). De Vlor heeft hierbij verder geen opmerkingen.

4 Studentenparticipatie

De Vlor stelt vast dat met dit voorontwerp een aantal instellingen van statuut (kunnen) wijzigen. Zo kunnen de erkende (federale) politiescholen ook een aanvraag indienen voor de registratie als instelling voor hoger onderwijs (artikel 13). De Vlor vraagt de overheid ook aandacht te besteden aan studentenparticipatie in deze instellingen.

5 Studietoestand van een afstudeerrichting in de geneeskunde

Voor masteropleidingen bedraagt de studietoestand van een afstudeerrichting ten minste 30 en ten hoogste 120 studiepunten.³ Er werd evenwel geen rekening gehouden met de master in de

² Het gewijzigde artikel IV.96 § 3, 1^e lid van de Codex Hoger Onderwijs.

³ Codex Hoger Onderwijs. Artikel II.66.

geneeskunde, die een studieomvang van 180 studiepunten heeft. Met dit voorontwerp wordt de beperking van de studieomvang tot 120 studiepunten weggelaten en wordt er enkel bepaald dat een afstudeerrichting in deze opleidingen ten minste 30 studiepunten bedraagt. De Vlor vraagt om in de decreettekst (artikel 16) te verduidelijken dat het gaat om alle masters in het studiegebied geneeskunde.

6 Rangschikking van een opleiding over meer dan één studiegebied

Er is geen financieringsregeling voor een professioneel gerichte opleiding die gerangschikt is over meer dan een studiegebied en waarvan een van de studiegebieden Audiovisuele en beeldende kunst of Muziek en podiumkunsten is. Dit voorontwerp van decreet bepaalt dat voor de berekening van de sokkel bij deze opleidingen, het variabel onderwijsdeel, de opgenomen studiepunten en de financieringspunten steeds meegenomen worden bij de professioneel gerichte opleidingen (artikel 30).

Wanneer echter een professioneel gerichte opleiding gerangschikt wordt over twee studiegebieden, waarvan één Audiovisuele en beeldende kunst is, moet hiervoor een artistieke toelatingsproef georganiseerd worden. Dit maakt dat deze opleiding eigenlijk thuishoort in de financieringslogica van de kunstopleidingen en niet bij de professioneel gerichte opleidingen. Bovendien dreigen met de voorgestelde maatregel twee specifieke opleidingen met dezelfde domeinspecifieke leerresultaten verschillend gefinancierd te worden.⁴ Dit is voor de Vlor geen transparante regeling.

7 Extra indienmoment en -mogelijkheid voor de TNO voor de omvorming van hbo5-opleidingen en de financiering van de graduaatsopleidingen (artikelen 29 en 31)

Met dit voorontwerp van decreet wordt de mogelijkheid voorzien om ook nog na november 2018 een TNO in te dienen voor de omvorming van hbo5-opleidingen. De Vlor is tevreden over het aanpassen van de indiendata. Door de trage erkenning van de beroeps- en onderwijskwalificaties konden immers in mei 2018 slechts een beperkt aantal TNO's ingediend worden. Door dit extra indienmoment wordt ook vermeden dat een aantal opleidingen waarvoor de verwante beroepskwalificaties reeds gekend zijn, op zeer korte termijn zowel de actualisatie- als omvormingsprocedure moeten doorlopen.

Daarnaast wordt mogelijk gemaakt dat de Karel de Grote-Hogeschool - Katholieke Hogeschool Antwerpen, die geen hbo5-opleiding overneemt, maximaal 5 aanvragen kan indienen om eveneens een aanbod van graduaatsopleidingen op te starten. Deze aanvragen zijn, net als omvormingsdossiers, vrijgesteld van de macrodoelmatigheidstoets. De Vlor vindt de uitbouw van de graduaatsopleidingen erg belangrijk, maar spreekt zich niet uit over de concrete programmatie. De raad wijst er wel op dat in de nota aan de Vlaamse Regering nog sprake is van

⁴ De opleiding 'Digital design & development': aan de Erasmushogeschool Brussel gerangschikt in het studiegebied Audiovisuele en beeldende kunst, en aan de Hogeschool West-Vlaanderen in twee studiegebieden, Industriële wetenschappen en technologie, en Audiovisuele en beeldende kunst.

vrijstelling voor 10 opleidingen. Dit is niet conform de decreettekst en de Memorie van Toelichting.

De raad wijst de overheid er ook op dat in artikel 31 melding wordt gemaakt van 'nieuwe graduaatsopleidingen'. Dit is verwarrend omdat het kan gaan om graduaatsopleidingen die elders al worden aangeboden. 'Nieuw' moet eigenlijk begrepen worden als 'nieuw aan de instelling'. De Vlor vraagt daarom om 'nieuw' in de decreettekst te schrappen.

Isabelle De Ridder
secretaris Raad Hoger Onderwijs

Veerle Hendrickx
voorzitter Raad Hoger Onderwijs